

Viite

Asia

Venäjän ehtymättömien metsävarojen myynti

Asiasanat	VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS
Hoitaa UM	ITÄ-22
Hoitaa UE	MOS
Koordinoi	
Tiedoksi	ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-03 BER; PET; PIE KTM; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM/MEO; MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; VM; YM

Pietarilaiset metsäntutkijat I. Šutov ja A. Knize esittävät, että suhtautumista vanhoihin metsiin tulisi muuttaa. Niiden rappeutumista ja nopean hyödyntämisen tarvetta liioitellaan.

Expert RA:n asiantuntijat arvioivat, että kansainvälisten sertifikaattien käyttöönotto tulee pienentämään teollisuuden käytössä olevaa metsävarantoa.

Puunkorjuussa on välttämättä luotava nopeasti valmius kasvatus- ja muihin valintahakkuisiin. Metsänhoidossa on panostettava uudistamisen ohella varsinkin taimikoiden ja riukumetsien harvennuksiin. Mikäli tähän muutokseen ei kyetä, niin nykylaajuisen metsäteollisuuden puuhoitoa ei voida turvata tulevaisuudessa.

Pietarilaisten metsäntutkijoiden näkemyksiä vanhoista metsistä

Luonnonvaraministeriön julkaisemassa Rossijskaja Lesnaja Gazetassa (No 22/2003) julkaistiin Pietarin metsäntutkimuslaitoksen professori **I. Šutovin** ja tutkija **A. Knizen** laaja artikkeli "Myyttejä ja tosiasioita Venäjän metsävarannosta". Seuraavassa referoidaan sisällön pääkohtia.

Tiedotusvälineissä esitetään usein, että Venäjän metsät vanhenevat ja rappeutuvat ja samalla niiden myönteiset ympäristövaikutukset vähenevät. Tilanteen korjaamiseksi esitetään hakkuiden tehostamista. Tämä informaatio on lyhytjäteisten kaupallisten organisaatioiden edun mukaista ja hakkuut esitetään ikään kuin luonnonsuojelutoimena. Uudistuskypsyn ja yli-ikäisen metsän käsitteitä on syytä pohdita tarkemmin.

Aikanaan suositeltiin Luoteis-Venäjällä havupuille 120-130 vuoden kiertoaikaa. Männyn biologinen kypsyys arvioitiin noin 200 vuoden ikään ja taloudellisesti yli-ikäisinä pidettiin yli 160-vuotiaita havumetsiä. Kun teollisuus kohtasi 1970-luvulla hakattavien metsien saavutettavuuden ongelman, niin kiertoaikoja lyhennettiin 81-100 vuoteen. Tämä johti ylisuuriin hakkuusuunnitteisiin, joita edelleenkin sovelletaan. Metsiä on hakattu liian nuorina ja niiden uudistamisesta ei ole huolehdittu. Tuloksena on

20 milj. hehtaaria haapavaltaisia metsiä, joiden arvo on vähäinen. Tällä pinta-alalla voitaisiin tuottaa oikein hoidettuna 70 milj. m³ puuta vuodessa. Hyvien kasvupaikkojen havumetsien päätehakkuita tulisi sallia vain, jos puunkorjaaja asettaa vakuuden uudistamisen turvaamiseksi. Suomalaiset nimittävät päätehakkuita uudistushakkuiksi kuten jo professori G. Morozov aikanaan esitti.

Metsäpolitiikan perusteeksi tulee pohtia tarkemmin uudistuskypsien metsien tilannetta. Tilastojen mukaan Venäjän metsän peittämä ala on 774 milj. ha. Siitä noin 50 % on uudistuskypsiä ja niitä vanhempia metsiä, joista saavutettavissa on noin puolet. Tohtori V. Strahovin mukaan saavutettavien metsien osuus on vain 22 %. Varsinkin pohjoisten ja ikiroutametsien hyödyntämismahdollisuuksien arvioinnissa tulee olla hyvin varovainen.

Uudistuskypsien [spelyj] ja yli-ikäisten [perestojnyj] metsien tilastointi on puutteellista; kiertoajat ovat liian lyhyitä, tasa- ja erirakenteiset metsät yhdistetään tilastoissa ja luonnontilaisten [devstvennye] metsien kategorialla ei ole. Venäjällä on säilynyt lähes luonnontilaisten metsien massiiveja 289 milj. ha eli 37 % metsäalasta. Euroopan puolella niitä on vain 26 milj. ha. Näitä metsiä ei voida metsäpolitiikassa sivuuttaa. Pääosin erirakenteisina ne eivät ole yli-ikäisiä. Nämä metsät eivät voi olla vain nopean hyödyntämisen kohde vaan niiden päämerkitys on biodiversiteetin säilyttäminen.

Metsät olivat sosialismin sekasorron uhrina vuodesta 1917 lähtien. Professori M. Orlov varoitti jo varhain: "Älkää yliarvioiko Venäjän metsävaroja; pinta-alaa on paljon mutta puutavaraa on vähemmän." Metsähallinnon johto vaihtui usein mutta metsätalous oli ja on edelleen "paimentolaispuunkorjaajien" toimintaa, jossa metsävarat vähenevät. Edelleenkin puhutaan hämäävästi ehtymättömistä metsävaroista.

Olemme tulleet vaiheeseen, jossa on pakko arvioida realistisesti metsävarapotentialia ja sen käyttö uudessa ekologis-taloudellisessa toimintaympäristössä. Tilastotiedot Venäjän metsävaroista tulee jäsenellä uudella tavalla ja metsäsuunnittelun normit tulee modernisoida. Metsäpolitiikan tulee perustua objektiiviseen tietoon metsävarannon tilasta.

Metsäteollisuuden myyttejä ja tosiasioita

Expert RA järjesti Moskovassa 09.12 pyöreän pöydän keskustelun, jonka teemana olivat Venäjän metsäteollisuuden myytit ja totuudet. Osanottajina oli lähinnä metsäteollisuuden edustajia. Tässä tarkastellaan vain metsävaroja koskevia teemoja. Tilaisuuden laajassa taustamuistiossa yhtenä myyttinä esitettiin "Venäjän saavutettavissa olevat ehtymättömät metsävarat". Todetaan, että pääosa hakkuukypsistä metsävaroista on Uralin takana ja niiden hyödyntäminen myös Euroopan puolella edellyttää suuria investointeja mm. metsäteihin. Myös kasvavat ekologist vaatimukset tulevat pienentämään hyödynnettävien metsien potentiaalista määrää. Todennäköisesti kansainvälisten sertifikaattien (FSC, PEFC) käyttöönoton jälkeen teollisuuden hyödynnettävissä oleva metsävaranto pienenee. Monet venäläiset yritykset hakkaavat edelleen suojeluarvoja omaavia metsiä, joiden käyttö ekologisesta näkökulmasta on kyseenalaista. Reaalinen käytettävissä oleva metsävaranto pienenee mutta yritykset eivät halua investoida infrastruktuurin kehittämiseen ilman takuuta pitkäaikaisista vuokrasopimuksista tai omistuksesta.

Arviointia

Venäjän metsäpoliittisessa keskustelussa esitetään usein metsien tilan pääongelmana rappeutuvien vanhojen metsien runsaus ja metsävarojen vajaakäyttö. Vanhoja metsiä on pidetty vain puuvarantona, joka tulisi nopeasti hyödyntää. Hyvin tiedossa oleva hakattujen metsien metsänhoidon tehostamisen

tarve jää usein tavoitteena taustalle ehkä siksi, että se on vaikeampi ja vasta myöhemmin tuloja antava toiminta kuin vanhojen metsien hakkuiden tehostaminen.

Pietarilaisten metsäntutkijoiden ja metsäteollisuuden seminaarin suunnilleen samaan aikaan esille nostama "ehtymättömien metsävarojen myytti" on lukuisten aikaisempien kannanottojen ohella merkki siitä, että Venäjän metsätalouden perusongelmat aletaan vähitellen tiedostaa. Puunkorjuussa on välttämättä luotava nopeasti valmius kasvatus- ja muihin valinhakkuisiin ja metsänhoidossa on panostettava uudistamisen ohella varsinkin nopeasti hyötyjä tuoviin taimikoiden ja riukumetsien harvennuksiin. Mikäli tähän muutokseen ei kyetä, niin nykyajuisen metsäteollisuuden puuhuoltoa ei voida turvata tulevaisuudessa.

On mielenkiintoista, että Šutov ja Knize esittelevät uutta näkökulmaa vanhoihin metsiin laajasti metsähallinnon kenttään leviävässä luonnonvaraministeriön lehdessä. He esittävät, että pääosin erirakenteiset metsät eivät voi olla yli-ikäisiä ja pitävät virheenä niiden yhdistämistä tilastoissa tasarakenteisiin metsiin. Eri-(ikäis)rakenteiset metsät kuuluvat Venäjän metsänhoidon peruskäsitteisiin. Suomessa niiden olemassaolo lähinnä erikoisoloissa tunnustettiin uudelleen vasta 1980-luvun lopulla.

Venäjällä on myös puuntuotannon näkökulmasta nopean rappeutumisen vaiheessa olevia metsiä. Niitä ovat lähinnä haapa- ja koivuvaltaiset metsät, joissa on alikasvoksena kuusta, pihtaa ja sembramäntyä. Nämä eivät ole hakkuukohteina kovin kiinnostavia, koska lehtipuun kysyntä on monilla alueilla heikko. Perinteisellä venäläisellä korjuutekniikalla on vaikeaa toteuttaa hyvin tällaisten kohteiden korjuu.

Metsätilastoinnin ja metsävarojen luokittelun uudistamisen tarve on selvä. Virallisessa koko maan järjestelmässä ei ole tehty vielä uudistuksia vaikka monissa projekteissa on kehitetty käyttökelpoisia uusia lähestymistapoja. Suuralueiden tilastolliseen otantaan perustuvilla inventoinneilla saataisiin luotettavia metsävaratietoja verrattain nopeasti.

LIITTEET

-